

Handläggare
Caroline Holmström
Telefon: 08-50800815

Till
Förskolenämnden
2024-03-26

Blöjfria barn: för hälsan och klimatet

Svar på skrivelse från Sophia Granswed Baat m.fl.(M)

Förvaltningens förslag till beslut

Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Sophia Granswed Baat med flera (M) har lämnat en skrivelse till förskolenämnden om Blöjfria barn: för hälsan och klimatet. I skrivelsen ställs fyra frågor för förskoleförvaltningen att besvara.

I dagsläget finns det inom stadsdelsnämnderna inga gemensamma rutiner för arbetet med att minska blöjanvändningen.

Det pågår ett pedagogiskt arbete och samverkan med hemmet för att gemensamt stödja och bidra till att barn blir blöjfria tidigare. Det sker dock i olika omfattning och med olika grad av systematik i de olika stadsdelsnämnderna. Frågeställningarna är aktuella i förskolans arbete med hållbar framtid, barns integritet, samverkan med hemmet och förskolans arbete med barnhälsa.

Kostnaderna för stadens kommunala förskolornas blöjor uppgick till cirka 7,3 miljoner kronor under 2023. Under föregående år förbrukades cirka 2,8 miljoner blöjor.

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund

En skrivelse har inkommit den 22 november 2023 av Sophia Granswed Baat m.fl. (M) till förskolenämnden. Skrivelsen lyfter fram Blöjfria barn: för hälsan och klimatet och ber förvaltningen att svara på ställda frågor.

Ärendet

I skrivelsen beskrivs att åldern för när barn blir blöjfria har ökat från två år till fyra år sen 1970-talet. Skrivelsen lyfter även fram de konsekvenser detta kan innebära för barns hälsa, för klimatet samt kostnadsökningar för verksamheterna. Frågeställningarna handlar om hur många blöjor som förbrukas i de kommunala förskolorna under ett år och ungefärlig kostnad för förskolorna. Därutöver finns frågeställningar om hur förskolans personal pedagogiskt arbetar med blöjavvänjning och potträning för att minska blöjavvänjning för barn äldre än två år.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande utveckling. Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 18 mars 2024. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 20 mars 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I skrivelsen ställs fyra frågor för förvaltningen att besvara. Stadsdelsnämnderna har ansvaret för verksamheterna och resultatuppföljningen av de kommunala förskolorna. Inget övergripande systemstöd finns för förskoleförvaltningen i att inhämta den här formen av underlag och redovisa det på aggregerad nämndnivå. Underlag till besvarande grundar sig därför i inhämtade uppgifter och information från förskoleavdelningarna i de elva stadsdelsnämnderna. Frågorna är i kursiverad stil, följt av förvaltningens svar.

1. Hur många blöjor förbrukas på stadens kommunala förskolor under ett år?

Antalet förbrukade blöjor totalt i stadsdelarna uppgår till cirka 2,8 miljoner per den 31 december 2023. Resultatet är en redovisning av inhämtade underlag från de elva stadsdelsnämnderna. Ingen jämförelse har gjorts med tidigare år eller i ett längre perspektiv utan endast framtaget per helår 2023.

2. Hur mycket är den ungefärliga kostnaden för blöjor på stadens kommunala förskolor under ett år?

I den sammanställning som är gjord av samtliga elva stadsdelsnämnder visar resultatet på en ungefärlig kostnad på 7,3 mnkr under 2023 totalt för inköpta blöjor till de kommunala förskolorna.

3. *Hur jobbar förskolepersonalen med barn och vårdnadshavare vid blöjavvänjning och potträning?*

Det samlade underlaget från stadsdelsnämnderna visar att det pågår ett pedagogiskt arbete kring blöjavvänjning på stadens kommunala förskolor, det ser dock olika ut i olika stadsdelar. Några stadsdelar arbetar mer systematiskt och rutinmässigt med frågan och några stadsdelar beskriver det som ett identifierat utvecklingsområde.

Generellt beskriver samtliga stadsdelar att en god kommunikation och samverkan med hemmet är centralt i arbetet. Information till vårdnadshavare ges om syftet och vikten av potträning för att öka förståelsen och kunskapen om barns rätt att bli blöjfria tidigt. Vidare beskriver några stadsdelar att det oftast är i dialog med vårdnadshavare som initiativ för potträning och blöjanvändning påbörjas i förskolan. Flera stadsdelar påtalar vikten av fortsatt kommunikation och samverkan mellan förskolan och hemmet genom hela avvänjningstiden. Detta anses av stadsdelarna vara en faktor som bidrar till att öka tryggheten för barn och vårdnadshavare i genomförandet av arbetet med blöjavvänjning.

Potträning sker alltid i kommunikation tillsammans med barnet oavsett ålder och utifrån barns integritet där inget tvång eller skuldbeläggande sker. Dialogen från förskolan med hemmet sker med utgångspunkt i att barnet är i centrum. Syftet med det är att skapa en positiv upplevelse för barnet, samtidigt som det inte ska bli kravfyllt för vårdnadshavarna. Förskolorna gör anpassningar med trivsamma lärmiljöer på toaletterna för att uppmuntra potträning tillsammans med barnen. Miljön på förskolornas toaletter har anpassats med fler pottor, böcker, leksaker med mera som gör att barn stimuleras till och erbjuds ta initiativ till att vilja prova potta i stället för blöja.

Vidare beskriver de olika stadsdelarna att denna fråga är aktuell utifrån förskolans hållbarhetsarbete och att det finns ett behov av att utveckla arbetet inom området. Utvecklingsarbetet sker genom det systematiska kvalitetsarbetet med koppling till de nationella styrdokumenterna såsom barnkonventionen, skollag och läroplan för förskolan.

4. *Jobbar stadens förskolor för att minska blöjanvändningen för barn som är äldre än 2 år? Om ja, beskriv hur*

I underlagen från stadsdelarna framgår att det finns vissa framtagna rutiner och att olika åtgärder vidtagits för att

minska användningen av blöjor för barn som är äldre än två år, det finns dock en variation i hur medvetet och systematiskt detta arbete genomförs. Inga övergripande gemensamma rutiner för arbetet finns mellan stadsdelarna.

Flera stadsdelar beskriver generella rutiner och åtgärder för att arbeta med blöjavvänjning. Detta tillsammans med att skapa en lugn miljö bidrar till att barnen blir trygga i situationen och ger goda förutsättningar för pottränning och blöjavvänjning. Vidare introduceras barn för pottränning som en del i förskolans rutiner i samband med blöjbyte och toalettbesök. Några stadsdelar beskriver att föreläsningar på utvecklingsdagar och arbetsplatsträffar har genomförts för att öka medarbetares kunskap och förståelse och vikten av att barns rätt att få bli blöjfria tidigt. Det förväntas bidra till ett mer hållbart samhälle och bidrar till barns utveckling genom ökad självständighet, delaktighet och inflytande. Flera stadsdelar lyfter rutiner och samverkan som vidare utvecklingsbehov.

Fyra stadsdelar ingår i ett längre forskningsprogram för hållbar förskola där minskad blöjanvändning ingår i arbetet för klimatanpassad och hållbar förskola inom såväl det ekonomiska som socialt och ekologiska område för hållbarhet. OMEP 's ¹ information och material ” Blöjfri förskola” lyfts fram som ett stöd och en del i arbetet för att minska blöjanvändandet.

Några stadsdelar beskriver en mer utvecklad samverkan med regionen framför allt barnavårdscentraler. Genom dem får förskolan hjälp i att dela ut information och foldrar inom ämnet och på så sätt sprida information och kunskap inom området.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att förskolenämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Gunilla Davidsson
Förvaltningsdirektör
Förskoleförvaltningen

Katarina Odén-Ryhede
Avdelningschef
Förskoleförvaltningen

Bilagor

1. Skrivelsen från Moderaterna angående blöjfria barn för hälsan och klimatet.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn

Gunilla Davidsson, Förvaltningsdirektör
Katarina Odén-Ryhede, Avdelningschef

Datum

2024-03-06
2024-03-06